

NATIONAL
GEOGRAPHIC

Reisgids SPANJE

Fiona Dunlop
Fotografie: Tino Soriano

Inhoud

De reis indelen 8

Geschiedenis en cultuur 13

Het huidige Spanje 14 Land en landschap 20 Eten en drinken 22
Geschiedenis van Spanje 24 Kunst en cultuur 40

In en rond Madrid 51

Wandelen rond het Plaza Mayor 56

Noordwest-Spanje 81

De Jacobsweg 86 Rondrit: de hórreo-route van Santiago naar Cabo
Fisterra 92

Noordoost-Spanje 111

De Baskische identiteit 120 Een Spaanse wijnrenaissance 134
Autorit: kastelen en 'arendsnesten' 146

Barcelona 153

Wandelen door de Barri Gòtic 158 Een wandeling over La Rambla 162
Catalaanse trots 166 Gaudí en het modernisme 172

Oost-Spanje 177

Salvador Dalí 184 Autorit: de wijngaarden en tempeliers van Priorat 196
Rondrit door de siërra 206

Castilla y León 209

Rondrit door het Arlanzagebied, de vallei der torens 228

Castilla-La Mancha en Extremadura 233

Een wandeling door Toledo 242
Miguel de Cervantes en Don Quichot 248

Andalucía en Murcia 259

Semana Santa 272 Een rit door de Pueblos Blancos 278 Flamenco 288
Moorse architectuur 300 Een wandeling door het Albaicín 306
Een rit door Las Alpujarras 310 Een tocht rond Cabo de Gata 315

De Balearen 323

De Canarische Eilanden 333

Reiswijzer 341

Hotels en restaurants 348 Winkelen 381 Uitgaan 386 Activiteiten 388
Taalgids 390 Register 391 Fotoverantwoording 398

Pagina 2-3: een avondwandeling door Murcia.

Links: het voetbalteam van FC Barcelona viert de overwinning.

De reis indelen

De keuze aan bestemmingen in Spanje is even groot als divers. Elke streek heeft zijn eigen gerechten en wijnen, festivals en tradities, en overal zijn moderne hotels en restaurants. Spanje is echter een land waar het eeuwenoude, door vreemde culturen beïnvloede verleden en de jongste geschiedenis elkaar niet in de weg zitten. Politiek en wetenschap daarentegen zorgen echter nogal eens voor tumult.

VERVOERSMOGELIJKHEDEN

Dankzij het uitstekende openbaar vervoer- en wegennetwerk is het mogelijk om binnen korte tijd veel van Spanje te zien. De hoofdstad Madrid en het rivaliserende Barcelona zijn als de twee grootste internationale toegangspoorten tot het land de meest voor de hand liggende beginpunten voor een rondreis. De afstand van 621 km tussen beide steden legt u in minder dan drie uur af met de Alta Velocidad Española (AVE), de Spaanse hogesnelheidslijn. Vanuit Madrid voert de AVE u in 2,5 uur naar Málaga aan de Costa del Sol of naar Sevilla, de hoofdstad van de provincie Andalusië, in een kleine twee uur naar Córdoba, en in 1,5 uur naar València aan de

Middellandse Zee. Voor nieuwe trajecten en voor boekingen kunt u terecht op de website van de nationale spoorwegen (renfe.com).

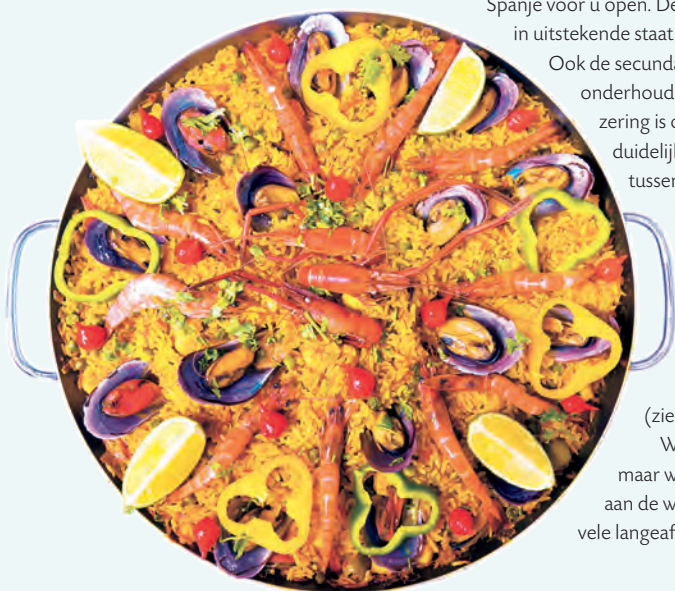
Binnenlandse luchtvaartmaatschappijen vliegen op Galicië, in het uiterste noordwesten, op de Spaanse eilandengroepen, en op een aantal grotere steden. Deze steden zijn echter per trein vaak nog sneller bereikbaar (zie Reiswijzer p. 344). De Balearen zijn vanaf het vasteland goed met de veerboot te bereiken. Zo duurt de overtocht vanuit València naar Mallorca acht uur (aferry.de/valencia-palma-faehre.htm). Voor een bezoek aan de Canarische Eilanden kunt u beter voor het vliegtuig kiezen.

Met een eigen of gehuurde auto ligt heel Spanje voor u open. De snelwegen verkeren in uitstekende staat en er zijn zelden files.

Ook de secundaire wegen zijn goed onderhouden en de bewegwijzering is over het algemeen duidelijk. De concurrentie tussen de vele nationale en

internationale autoverhuurbedrijven is in het voordeel van de huurder en als u van tevoren een auto boekt, bent u nog goedkoper uit (zie Reiswijzer p. 344).

Wie niet zelf wil rijden maar wel de voorkeur geeft aan de weg, kan een van de vele langeafstandsbussen nemen.

Paella (rijst met groente, saffraan en vlees of vis) is een oorspronkelijk Valenciaans streekgerecht.

Voor meer informatie kunt u zich het best tot het plaatselijke toeristenbureau wenden. Een busreis is aanzienlijk goedkoper dan een reis per trein of huurauto, en vooral de expressbussen zijn uiterst comfortabel. Een van de busmaatschappijen met het uitgebreidste netwerk is Alsa (alsa.es).

ALS U SLECHTS EEN WEEK DE TIJD HEBT

Na aankomst in Madrid kunt u de **eerste** en **tweede dag** gebruiken voor museumbezoek, een wandeling door het Parque del Retiro of het recreatiegebied Madrid Río, om te winkelen en om luxe uit eten te gaan of tapas te proeven. Op de **derde dag** kunt u Toledo bezoeken dat vanaf station Atocha dertig minuten reizen is. Omdat de treinen 's ochtends vaak overvol zijn, is het verstandig om een dag van tevoren te reserveren. Een alternatieve, minder druk bezochte bestemming is het stadje Cuenca (55 min met de AVE). Op de **vierde dag** reist u per AVE naar Barcelona, waar u zeker ook de **vijfde dag** nodig hebt om een indruk te krijgen van deze Catalaanse stad die befaamd is om zijn middeleeuwse monumenten, gaudiaanse architectuur en avant-gardistisch design. Afhankelijk van het seizoen kunt u de **zesde dag** doorbrengen aan een van de stranden bij Barcelona of per trein naar het nostalgische Sitges reizen (35 min.). Bij koeler weer kunt u een bezoek brengen aan het spectaculair gelegen klooster van Montserrat. Op de **zevende dag** reist u terug naar Madrid.

NIET MISSEN:

- Het Prado in Madrid **60-64**
- Een bezoek aan Santiago de Compostela **88-91**
- Gaudi's Barcelona **172-175**
- Het historische Toledo **242-243**
- De Giralda in Sevilla **264-265**
- De Mezquita in Córdoba **286-287**
- Een flamenco-optreden in Andalusië **288-289**
- Het Alhambra in Granada **298-299, 302-305**
- De stranden van Formentera **331**

Als u in Barcelona begint, kunt hetzelfde schema volgen maar dan omgekeerd.

U kunt vanuit Madrid, na uw bezoek aan Toledo, ook doorreizen naar Andalusië, in het zuiden. U neemt dan op de **vierde dag**, op station Atoche, de AVE naar Córdoba, waar de Moorse invloeden overal zichtbaar zijn. De **vijfde dag** reist u per AVE door naar het levendige Sevilla om te genieten van de bezienswaardigheden, de flamenco en de tapas. Vanuit deze stad reist u dan weer terug naar Madrid.

Om binnen dit tijdsbestek Granada te bezoeken, dat met de hogesnelheidslijn is verbonden, kunt u ook een binnenlandse vlucht nemen. Voor een bezichtiging van het Alhambra dient u twee tot vier weken van tevoren te boeken. Vanuit Granada kunt u per

INFORMATIE VOOR BEZOEKERS

Tijdens de voorbereiding van uw reis doet u er goed aan de websites die in dit boek worden genoemd te raadplegen, evenals de website van het Spaanse verkeersbureau, spain.info/nl. In Spanje zelf kunt u zich wenden tot de plaatselijke toeristeninformatiebureaus, waar over het algemeen ook Engels wordt gesproken. Catalonië heeft een eigen officiële toeristische website (catalunya.com) en voor meer informatie over Barcelona kunt u terecht op barcelonaturisme.com. Zie parador.es voor een verblijf in een historisch gebouw. Als u een onderkomen op het platteland zoekt, kunt u op internet de zoekwoorden: 'casas rurales espana' intypen.

VEILIGHEID

Spanje is over het algemeen een veilig vakantieland met een vriendelijke en eerlijke bevolking, maar op sommige plaatsen en tijdens de grotere fiësta's dient u toch extra voorzichtig te zijn.

Zo zijn in Sevilla en in het centrum van Barcelona zakkenrollers actief en moet u er in Granada op bedacht zijn geen spullen zichtbaar in uw auto te laten liggen. Bewaar uw paspoort en grote contante bedragen in een kluis in uw hotel.

bus (*alsa.es*) naar Córdoba, en van daaruit per AVE terug naar Madrid.

Als u in Barcelona aankomt en liever elke nacht in hetzelfde hotel slaapt, kunt u uw bezoek aan de hoofdstad van de provincie Catalonië afwisselen met dagtochten, bijvoorbeeld naar het noordelijker gelegen Gerona (75 min per trein), een sfeervol, historisch stadje; naar de Montserrat (75 min), een ruig gebergte waar het beroemde klooster is gevestigd; of naar Tarragona (een kleine 90 min vanaf het station Passeig de Gracia of het station Sants) om de talrijke, fraaie Romeinse ruïnes te bezichtigen. Als u tijd over hebt, is het de moeite waard om op de weg terug van Tarragona naar Madrid een bezoek te brengen aan Sitges, of om een auto te huren en een dagje rond te rijden door het heuvellandschap van Priorat.

ALS U MEER TIJD HEBT

De belangrijkste historische monumenten en de hoogtepunten van de hedendaagse cultuur van Spanje vindt u vooral geconcentreerd in de steden. Met name Madrid, Barcelona, Toledo, València, San Sebastián, en de zogenaamde Andalusische driehoek – Sevilla, Córdoba en Granada – zijn bezienswaardig. In drie weken tijd zou u al deze steden kunnen bezoeken, maar om de Spaanse cultuur en geschiedenis werkelijk te proeven moet u ook de kleinere stadjes en het platteland hebben gezien.

Niet ver van de grens met Frankrijk, 351 km ten noorden van Madrid, ligt **San Sebastián (Donastia)**, een levendige stad die befaamd is om zijn vernieuwende keuken en *pintxos* (Baskische tapas), en zijn fraaie ligging aan zee. Met het vliegtuig reist u vanaf Madrid of Barcelona in een uur tijd naar San Sebastián (de luchthaven ligt 20 km van de stad); met de auto is de reistijd vanaf Madrid vijf uur (zes uur met de bus, *movelia.es*) en vijf uur vanaf Barcelona. Het bedevaartsoord **Santiago de Compostela**, in het uiterste noordwesten van Spanje, is eveneens bereikbaar per vliegtuig vanuit Madrid en Barcelona. Zowel in San Sebastián als Santiago de Compostela kunt u een auto huren om op uw gemak de omgeving te verkennen of om de 688 km tussen beide steden in vijf tot zeven dagen af te leggen, een route die langs **Bilbao, Santillana del Mar** en **Oviedo** voert en door het adembenemend mooie **Picos de**

KLIMAAT

Bij het plannen van uw reis is niet alleen de hoeveelheid tijd die u beschikbaar hebt van belang, maar ook het seizoen. Er zijn aanzienlijke klimaatverschillen tussen het noorden en zuiden, tussen de bergen en de kust. In juli en augustus kunt u Zuid-Spanje en Madrid beter vermijden als u niet hele dagen aan het strand wilt doorbrengen. Deze tijd van het jaar is geschikter voor een bezoek aan het groene en bergachtige noorden van Spanje. In het hoogseizoen is het overal in Spanje druk, in de hotels en bij de bezienswaardigheden. De lente en de herfst zijn veruit de beste seizoenen voor een bezoek aan het land.

Andalusië heeft milde winters, maar in januari en februari kan er veel regen vallen.

In Madrid en Centraal-Spanje kan het 's winters bitter koud zijn, terwijl het op de Canarische Eilanden dan juist aangenaam vertoeven is.

Het huidige Spanje

Het Spanje zoals dit in de 19e eeuw door schrijvers en kunstenaars werd voorgesteld, een land waar alle vrouwen zwart haar hebben en een vurige blik en alle mannen een snor dragen, bestaat allang niet meer. Maar ook al zijn de hedendaagse Spanjaarden wereldburgers, onder de oppervlakte spelen regionale verschillen en diepgewortelde tradities nog een grote rol, en dit geldt evenzeer voor de moderne, ondernemende generatie.

Ook de Spanjaard van de 21e eeuw voelt zich sterk verbonden met zijn geboortegrond en hecht aan het voortbestaan van plaatselijke *fiestas* en het spreken van een eigen dialect of streektaal. Onder de dictatuur van generaal Francisco Franco werden deze verschillen onderdrukt, maar sinds zijn dood in 1975 en met name na de in 1978 bij grondwet ingevoerde onderverdeling van het land in zeven-

De Spanjaard voelt zich verbonden met zijn geboortegrond en hecht aan het voortbestaan van plaatselijke *fiestas* en het spreken van zijn eigen streektaal.

tien autonome regio's, is men weer openlijk trots op de eigen regionale identiteit. Deze vergaande decentrale structuur gaat sommigen echter nog niet ver genoeg. En hoewel men in Euskadi (Baskenland) de strijd inmiddels heeft gestaakt, zijn de Catalaanse separatisten gedreven er nog meer naar toe. Deze loyaliteit aan de eigen gemeenschap drijft een wig tussen provincies, tussen steden en tussen dorpen. In die zin kan ook niet worden gesproken van één Spanje of van dé Spanjaard. Wat op de voorgrond treedt is de gedeelde Castiliaanse cultuur, maar daarachter gaat een zeer diverse cultuur schuil die is gebaseerd op een verknochtheid aan de eigen plaatselijke gebruiken en tradities.

Spanje telt 46 miljoen inwoners van wie velen hun geboortestreek verlaten, maar vasthouden aan hun eigen cultuur: Andalusiërs trekken voor werk naar Catalonië, werkloze Castiliaanse boeren trekken naar Baskenland, en in Madrid komt u Spanjaarden uit alle regio's tegen. Dit kan tussen bevolkingsgroepen tot onderlinge spanningen leiden. Anderzijds kunt u op het platteland enclaves vinden waar vroegere veroveraars zich vestigden en hun nakomelingen nog altijd leven: in Asturias de Romeinen, in het grensgebied van Extremadura en Castilla de Sueven, een West-Germaans volk. Ook de zigeuners, die al meer dan vijfhonderd jaar in Spanje leven, voornamelijk in Andalusië, vormen een duidelijk onderscheiden gemeenschap. De Spanjaarden zijn lang niet altijd even tolerant jegens zigeuners (*gitanos*) die vooral in Andalusië leven. Daar staat tegenover dat nieuwkomers uit Latijns-Amerika en Noord- en Midden-Afrika doorgaans goed zijn geïntegreerd (hoewel er ook problemen zijn). Spanje staat niet bekend als een land waar vreemdelingen worden gehaat en voor de meeste Spanjaarden geldt in de eerste plaats: leven en laten leven.

In Spanje worden verschillende talen gesproken. De officiële landstaal is het Castiliaans; het Baskisch, Catalaans en het Galicisch zijn officieel erkende regionale talen. Buiten deze vier talen kent Spanje nog talloze streek- en dialecten. Sinds de opkomst van het toerisme in de jaren 60 van de vorige eeuw

Het bronzen beeld De gevleugelde overwinning bekroont het neoklassieke Edificio Metrópolis in Madrid.

is er een nieuwe tweedeling ontstaan, met enerzijds de *costas*, geliefd bij zoonbidders en pensionados, anderzijds het uitgestrekte, dunbevolkte binnenland, het reactionaire hart van Spanje. Met name in Castilla y León, Castilla La Mancha, Aragón en Extremadura is de katholieke Kerk nog oppermachtig hoewel ook hier de invloed van het geloof afneemt.

Het leven in de grote stad staat hiermee in schril contrast. Barcelona, de hoofdstad van Catalonië, is een van de belangrijkste Europese cultuurcentra en telt 1,6 miljoen inwoners. Als buitenstaander zult u niet direct worden omarmd, maar wanneer een Barcelonees zich voor u opent, is hij uw vriend voor het leven. Madrid is de hoofdstad van Spanje en is met ruim 3 miljoen inwoners ook de grootste stad van het land. Qua vernieuwing en stijl doet Madrid weinig onder voor Barcelona; de kunstcollecties en winkelmogelijkheden zijn onovertroffen. De Madrilenen staan bekend om hun tolerantie, grenzeloosheid en onvermoeibare lust om tot diep in de nacht feest te vieren. Zij vormden in de jaren die volgden op de dood van Franco de voorhoede van de *movida*, een hedonistische, culturele beweging die als een louterende kracht door Spanje waarde. De vroege jaren 80 van de vorige eeuw waren voor Spanje een tijdperk van seks, drugs en rock-'n-roll, van een explosie van creativiteit in de beeldende kunst, de film en de muziek. Na Madrid en Barcelona is València de grootste stad van Spanje. De Valencianen weten

als geen ander de zuidelijke mentaliteit van 'leven en laten leven' te combineren met een meer noordelijke daadkracht. Als locatie voor het zeilevenement de America's Cup in 2007 en 2010 is het València voor de wind gegaan. Ook Sevilla, Zaragoza, Málaga en Bilbao onderscheiden zich op geheel eigen wijze, waarbij de ene stad vooral zuidelijke uitbundigheid te bieden heeft en de andere een doordachte overzichtelijkheid uitstraalt of juist een zakelijke gewiektheid. Maar ook in deze steden is in 2008 een einde aan de groei gekomen. Spanje is hard getroffen door de wereldwijde economische recessie. De onroerendgoedprijzen zijn gekelderd, het werkloosheidscijfer is hoog en veel Spanjaarden zoeken werk in andere landen. Cijfers uit 2017 wijzen uit dat Spanje nog lang niet uit de economische problemen is.

Op milieugebied valt Spanje echter in gunstige zin op en kan als promotor van duurzame energie zelfs als koploper worden beschouwd. Als producent van windenergie is Spanje koploper; ook het gebruik van zonne-energie is wijdverbreid. Spanje heeft de afgelopen tientallen jaren zeer ingrijpende sociale, politieke en economische ontwikkelingen doorgemaakt. Gezien het feit dat de Spanjaarden bekendstaan als onmatige eters, drinkers en rokers is de gemiddelde levensverwachting van 81 jaar opmerkelijk hoog. Misschien dat de verklaring te vinden is in het feit dat de Spanjaarden het leven niet zo zwaar nemen als mensen in andere landen.

FIESTA DEL CARMEN

Elk jaar wordt in de dorpen en steden langs de kust op 16 juli het feest van de Virgin del Carmen gevierd, de beschermheilige van zeelieden. Een beeld van de Heilige Maagd Maria wordt in processie van de kerk naar de zee gedragen. Soms wordt het beeld aan boord van een schip gebracht waarna het, omringd door andere schepen, voor de kust langs wordt gevaren; soms wordt het beeld tot in de golven gedragen.

Op de eerste zondag na 16 juli vindt in Málaga een speciaal ritueel plaats: de plaatselijke duikclub duikt vanaf de bodem van de zee een Mariabeeld op om de heilige op het strand eer te bewijzen, waarna het beeld door een zestigtal duikers weer aan het water wordt toevertrouwd.

Eten en drinken

Een stevig glas wijn en hartige gerechten waarvan men in alle rust weet te genieten. Het is een benijdenswaardig stukje levenskunst en iets wat men in Spanje altijd heel belangrijk heeft gevonden. Spanje weet tegenwoordig met zijn topkoks fijnproevers uit de hele wereld te trekken.

De Spaanse peper is afkomstig uit Amerika en werd door de eerste ontdekkingsreizigers meegebracht.

Eenvoudige, stevige kost heeft plaatsgemaakt voor gerechten met meer verfijning, maar zoals iedereen weet, is de basis voor een goed gerecht gelegen in de kwaliteit van, bij voorkeur, streekproducten, zoals koudgeperste olijfolie, *jamón* (ham), kaas, vis en zeevruchten of mals lamsvlees. Ook de Spaanse wijnen hebben aan verfijning gewonnen (zie p. 134-135).

VERNIEUWENDE CHEF-KOKS

Deze gastronomische revolutie wordt aangevoerd door een nieuwe generatie chef-koks. In Baskenland zijn dat, naast Elena Arzak – de dochter van Juan Mari Arzak, de veteraan van de *nueva cocina* ('nieuwe keuken'), onder meer Pedro Subijana, Martin Berasategui,

Eneko Azurmendi en Antoní Luiz Aduriz. Andere, ook internationaal bekende topkoks zijn Quique Dacosta, David Muñoz, Joan Roca en Carme Ruscalleda. Al die sterrenkoks hebben de Spaanse keuken naar een hoger niveau gebracht en het land op de culinaire wereldkaart gezet.

TAPAS

De belangrijkste culinaire bijdrage van Spanje is de traditie om voor de lunch of de avondmaaltijd (die zelden voor 9.30 uur 's avonds wordt geserveerd) te genieten van een borrelhapje of tapa. Juist omdat het kleine hapjes zijn, is het eten van tapas dé manier om van diverse, regionale specialiteiten te proeven. *Raciones* zijn grotere porties tapas. Tapas

kunnen bijvoorbeeld bestaan uit ansjovis, of *morcilla* (bloedworst), ham, kaas, tuinbonen met spek en munt, in sherry gesauteerde niertjes, of vlees-of visspiesjes.

Wie op informele wijze een avond wil doorbrengen gaat naar een tapasbar om samen met vrienden wat te eten, te drinken en te praten. Veel tapasbars zijn inmiddels een stuk chiquer geworden en noemen zich 'gastrobars'.

DE LUNCHMAALTIJD

De lunch is het belangrijkste maal van de dag en wordt geserveerd vanaf 14.00 uur. De meeste restaurants bieden een uitstekend *menu del día* ('dagmenu'). Typische streekgerechten zijn *cochinillo* (speenvarken van het spit) in Castilla, *rabo de toro* (stoofgerecht van ossenstaart) in Andalusië, *fabada* (bonenschotel met worst en spek) in Asturië, *paella* in València, en *pulpo à la Gallega* (gekookte inktvis) in Galicië. In de Spaanse keuken draait het niet meer zozeer om gevulde magen als wel om het gastronomisch genot.

De valencia is genoemd naar de Spaanse stad die befaamd is om haar sinaasappelbomen.

ERVAAR: GENIETEN VAN TAPAS

Madrid is de uitgelezen plek om verschillende tapasspecialiteiten te proeven. In geen enkele andere stad vindt u een vergelijkbare diversiteit aan tapasbars.

Bij **Antonio Sánchez** (*Meson de Paredes 13, tel. 915 39 78 26, tabernaantoniosanchez.com*), de oudste eetgelegenheid van Madrid en sinds 1830 ook nauwelijks veranderd, kunt u slakken en babyinktvijjes proeven, terwijl **Casa Labra** (*Tetuan 12, tel. 915 31 00 81, casalabra.es*) al 150 jaar ervaring heeft in de bereiding van *bacalao* (gedroogde, gezouten kabeljauw) en *croquetas* (kroketten).

Wie van wijn houdt, moet beslist naar de Cava Baja. In de **Taberna Tempranillo** (*nr. 30, tel. 913 64 15 32*) hebt u de keus uit honderden kwaliteitswijnen voor bij de tapas of *raciones*. Een straat verderop vindt u de chique, intieme **Taberna Matritum** (*Cava Alta 17, tel. 913 65 82 37*) waar zowel de wijnen als de tapas van exclusieve kwaliteit zijn. De door de van oorsprong Baskische **José Luis** opgezette keten van *cervecerías* (bierhuizen) is befaamd om de vers bereide *pintxos*, zoals tapas in het Baskisch worden genoemd. De hoofdlocatie bevindt zich aan de Serrano 8 (*tel. 915 63 09 58, joseluis.es*). Een ander goed adres in de stad is de Mercado de San Miguel aan het Plaza de San Miguel, niet ver van het Plaza Mayor. In deze voormalige markthal wordt een enorm verscheidenheid aan allerlei verrukkelijke tapas te koop aangeboden.

Madrid

Madrid is gebouwd op de hoogvlakte van Centraal-Spanje. Het was vanwege de ideale ligging van de stad dat Filips II in 1561 het hof vanuit Toledo verplaatste naar Madrid, dat hiermee de hoofdstad werd. In Madrid wordt de pracht en praal van het Spaanse koningshuis zichtbaar, maar hier spelen zich ook de vaak turbulente politieke ontwikkelingen af.

Madrid is op 646 m de hoogstgelegen hoofdstad van Europa. In de lente en de herfst is het

klimaat het aangenaamst. In de winter voert de wind een bittere kou mee vanaf de Sierra

Noordwest-Spanje

Santiago de Compostela is de belangrijkste bedevaartsplaats van Spanje en de hoofdstad van Galicië. Een bezoek aan deze stad zal u inzicht geven in de Noord-Spaanse cultuur en in het bijzonder in de religieuze bezieling die heeft geleid tot de bouw van de vele romaanse en gotische kerken. Langs de Camino de Santiago (Jacobsweg) trekken ook tegenwoordig weer veel pelgrims.

De ontzagwekkende bergpieken van de Cordillera Cantábrica hebben de regio ten noorden ervan tegen de vanuit het zuiden oprukkende Moren beschermd en de islamitische invloed ontbreekt dan ook volledig in Asturië en Cantabrië. Wel zijn er resten van het prehistorische, Keltische, Romeinse en Visigotische verleden. De cultuur in dit deel van Spanje is Keltisch van oorsprong en verwant aan die van het Engelse

Cornwall, het Franse Bretagne en Ierland. Zelfs het milde, regenachtige klimaat lijkt op dat van deze noordelijker gelegen gebieden.

Asturië biedt een ruime keuze aan kazen en cider. Het noordwesten staat bekend om zijn zuivelproducten en in Galicië en Asturië kunt u overal de kenmerkende *hórreos* zien staan, verhoogde opslagplaatsen voor het graan dat zo beschermd is tegen knaagdieren. Als boeren

Galicië

Het ruige Galicië wordt in het zuiden begrensd door Portugal en in het westen en noorden door de Atlantische Oceaan. Rond 1000 v.Chr. arriveerden de Kelten in deze afgelegen regio en de Keltische invloed is nog altijd merkbaar. Zo zal op Galicische festivals altijd het kenmerkende geluid van de doedelzak te horen zijn. Galiciërs hebben een sterke hang naar melancholie en mystiek, en zijn liefhebbers van de dichtkunst.

Ondanks emigratie en industrialisatie is het binnenland van Galicië in de kern nog altijd een agrarisch gebied.

De Galicische taal, het *gallego*, is een combinatie van Spaans en Portugees en wordt door bijna 70% van de 3 miljoen Galiciërs gesproken. Steeds meer straatnamen, maar ook informatie in bijvoorbeeld musea, worden alleen in het gallego aangegeven. Het nationalisme, dat eind 19e eeuw de kop op stak maar tijdens de burgeroorlog en onder Franco uit beeld verdween, is vooral in Baskenland en Catalonië weer volop aanwezig.

Eeuwenlang was Galicië de armste regio van Spanje en had de plattelandsbevolking regelmatig te lijden onder hongersnoden. Het Galicische aandeel in de Spaanse emigratie naar Zuid-Amerika was dan ook groot.

Galicië heeft kunnen profiteren van de EU-subsidiestroom van de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw en heeft zich ontwikkeld tot een welvarender gebied met de kuststeden als nieuwe economische centra.

De Galicische hoofdstad, Santiago de Compostela, is sinds de middeleeuwen een van de belangrijkste Europese bedevaartsplaatsen. Met zijn romaanse architectuur en unieke sfeer is Santiago een bezoek zeker waard, maar dat geldt evenzeer voor kleinere, charmante plaatsjes als Pontevedra, Ourense en Tui, en voor de grillige kustlijn en het groene heuvellandschap in het binnenland, waar kluizenaarswoningen, verlaten stranden

en indrukwekkende ravijnen verscholen liggen. Overal in Galicië kunt u voortreffelijke streekwijnen en overheerlijke vis en schaal- en schelpdieren proeven.

A CORUÑA (LA CORUÑA)

Hoewel A Coruña sinds 1982 niet langer de hoofdstad van Galicië is, heeft dit niets afgedaan aan zijn belang als havenstad. De zee is in deze stad, die is gelegen op een landtong, alomtegenwoordig: in de zoute lucht, aan het strand en in het beeld van de Romeinse vuurtoren.

De verklaring voor de bijnaam van A Coruña, 'stad van glas', vindt u op het smalste deel van de landtong, waar straat na straat de huizen zijn voorzien van balkons met glazen wanden, zodat de bewoners, ongehinderd door de wind, van de zon kunnen genieten. Van een afstand lijkt het een moderne woonwijk uit de jaren 60, maar van dichtbij zullen u de 19e-eeuwse stijlkenmerken opvallen. Hier vindt u ook het **Plaza de María Pita**, dat is genoemd naar de vrouw die de stad in 1589 behoedde voor een Engelse invasie door 's nachts alarm te slaan.

Het plein wordt gedomineerd door het weelderige **Palacio Municipal**, dat ook een **klokkenmuseum** (tel. 981 18 42 26, 's ochtends en in de weekeinden gesl.) herbergt. Aan de westzijde van het plaza vindt u in de Calle Franja tal van speciaalzaken en

A Coruña (La Coruña)

 82 B3

Toeristenbureau

 Oficina de Turismo, Plaza de María Pita 6
 981 92 30 93

turismocoruna.com

Castillo de San Antón & Museo Arqueológico

 Paseo Marítimo
Alcalde Francisco
Vázquez 2,
La Coruña
 981 18 98 50
 Gesl. zo.-mid. en
ma.
 €

Santa María del Campo

 Calle Damas,
A Coruña
 981 22 03 86

tapasbars. Twee straten ten zuiden van het plein ligt de **jachthaven**, en aan de oostzijde wordt het begrensd door de oudste wijk van de stad die doorloopt tot het aan zee gelegen **Castillo de San Antón**, dat als museum dient en is gewijd aan het Romeinse en Keltiberische verleden van Galicië.

Twee straten verderop staat de **Santa María del Campo**, een kapittelkerk met een prachtig bewerkt romaans portaal, recht onder het roosvenster. Voor de kerk staat, op een zuil, een 15e-eeuwse uitbeelding van Christus

(vervolg p. 88)

GALICISCHE MODE

In 1985 werd in A Coruña een van de succesvolste zakelijke ondernemingen van het eind van de 20e eeuw opgericht door Amancio Ortega en zijn toenmalige vrouw Rosalía Mera. Het gaat om de modegigant **Inditex** (inditex.com), een bedrijf dat wereldwijd vestigingen heeft en acht verschillende ketens omvat waarvan Zara de naam heeft betaalbare trendy kleding te verkopen en Massimo Dutti de exclusieve modellen aanbiedt. Het hoofdkantoor van Inditex is gevestigd in A Coruña, waar Ortega zelf ook nog altijd woont. Zijn succes is geworteld in de traditionele Galicische huishuishouding: terwijl de mannen wekenlang van huis waren, op visvangst, maakten de vrouwen kleding om wat extra geld te verdienen. Ortega wist van een huisindustrie een wereldbedrijf te maken.

Reisgids SPANJE

Wereldwijd nemen experts van National Geographic een kijkje achter de schermen en dringen door tot de kern van de cultuur, de geschiedenis en het volk van een land. Dankzij National Geographic Reisgidsen kan hun ervaring de jouwe worden.

DE REIS INDELEN, korte kennismaking met Spanje, zodat je je reis op je eigen wensen en interessegebieden kunt afstemmen.

ERVAAR unieke belevenissen, zoals flamencodansen in Sevilla, een wandeltocht door Europa's enige woestijn en een Baskische kookworkshop.

INSIDER TIPS van de schrijvers en fotografen van National Geographic, maar ook van plaatselijke deskundigen, over hun favoriete plekjes, praktische zaken en veel meer.

WANDELINGEN EN AUTOTOCHTEN, voorzien van duidelijke kaartjes, waaronder La Rambla in Barcelona, de kleurrijke wijk Albaicín in Granada, de achterafstraten van Toledo en een autotocht rond Cabo de Gata.

EXCURSIES BUITEN DE GEBAADE PADEN, zoals de pueblos blancos, Galicië's noordwesten en de wijngaarden van de Sierra de Montsant.

NIET MISSEN, bij elk hoofdstuk vind je verwijzingen naar nadere informatie over sterk aanbevolen bezienswaardigheden en activiteiten.

PRACHTIGE KLEURENFOTO'S EN HANDIGE KAARTEN maken het eenvoudig te kiezen, je reis uit te stippelen en overal het mooiste te zien.

NUR 512

9 789043 942744